

BAN CHẤP HÀNH TRUNG ƯƠNG
BAN CHỈ ĐẠO TÂY NAM BỘ

ĐẢNG CỘNG SẢN VIỆT NAM
Cần Thơ, ngày 05 tháng 12 năm 2011

*

Số: 577 -CV/BCĐTNB

(V/v hoạt động nâng cao nhận thức địa phương
về tác động của các đập thủy điện trên dòng
chính sông Mê Công đến ĐBSCL).

Kính gửi: - Văn phòng Chính phủ;
- Bộ Ngoại giao;
- Bộ Tài nguyên và Môi trường;
- Bộ Nông nghiệp và Phát triển nông thôn;
- Ủy ban sông Mê Công Việt Nam;
- Liên hiệp các Hội Khoa học và Kỹ thuật Việt Nam;

Liên quan đến tình hình các dự án thủy điện dự kiến trên dòng chính sông Mê Công ở phần hạ lưu vực, vừa qua Ban Chỉ đạo Tây Nam Bộ đã phối hợp với Trung tâm nghiên cứu rừng và đất ngập nước thuộc Liên hiệp hội khoa học kỹ thuật Việt Nam, với sự tài trợ của tổ chức McKnight Foundation của Hoa Kỳ, tổ chức IUCN và Mạng lưới sông ngòi Việt Nam (VRN) tổ chức Hội thảo “Nâng cao nhận thức địa phương về tác động của các đập thủy điện trên dòng chính sông Mê Công đến ĐBSCL” tại thành phố Cần Thơ vào ngày 25/11/2011 với mục đích:

1. Trình bày kết quả Đánh giá môi trường chiến lược (SEA) của Ủy hội Mê Công quốc tế (MRC).
2. Lấy ý kiến của các tỉnh, thành vùng ĐBSCL về những vấn đề cụ thể của ĐBSCL cần nghiên cứu làm rõ thêm.

Tham dự cuộc Hội thảo có các đồng chí Lãnh đạo Liên hiệp các Hội Khoa học và Kỹ thuật Việt Nam, Lãnh đạo Văn phòng Ủy ban sông Mê Công Việt Nam, Lãnh đạo các tỉnh, thành phố vùng ĐBSCL và 90 đại biểu đến từ các cơ quan địa phương, các trường đại học ở ĐBSCL và các cơ quan báo chí.

Sau đây là tổng hợp các ý kiến được rút ra từ hội thảo này:

1. Báo cáo SEA của MRC đã được thực hiện rất công phu, chỉ ra được những vấn đề được và mất ở tầm chiến lược và chỉ ra những rủi ro thiệt hại to lớn và không phục hồi được đối với các quốc gia và các cộng đồng trong lưu vực. Tuy nhiên, vì được thực hiện ở cấp lưu vực và ở tầm chiến lược nên còn nhiều vấn đề cụ thể của ĐBSCL chưa được tính toán cụ thể. Một khi được tính toán cụ thể, các thiệt hại đối với ĐBSCL có thể sẽ lớn hơn nhiều.

2. Các vấn đề cụ thể của ĐBSCL mà các đại biểu hội thảo cho rằng cần làm rõ thêm bao gồm:

a) Ảnh hưởng của việc giảm phù sa đối với:

- Sản xuất nông nghiệp (chi phí, sản lượng, tính khả thi của việc duy trì sản lượng bằng cách tăng phân bón và hệ lụy tăng ô nhiễm) và ảnh hưởng dây chuyền lên các ngành phụ thuộc (chế biến, vận chuyển, thương mại, xuất khẩu, v.v).

- Năng suất thủy sản biển của ĐBSCL, đời sống ngư dân, thủy sản nuôi (dùng bột cá biển làm thức ăn), và ảnh hưởng dây chuyền lên các ngành phụ thuộc (chế biến, vận chuyển, thương mại, dịch vụ).

- Sự ổn định đất, sạt lở bờ biển, bờ sông, sụt lún tự nhiên đất ĐBSCL.

- Dinh dưỡng chung cho toàn bộ hệ sinh thái ĐBSCL, đặc biệt là hệ sinh thái thủy sinh.

b) Ảnh hưởng của sự thay đổi chế độ dòng chảy (do sự thiếu điều phối vận hành đập) đến:

- Thời gian và độ sâu xâm nhập mặn vào đất liền.
- Thời vụ canh tác nông nghiệp và tập quán sinh sống của người dân.
- Chế độ ngập (liên quan đến năng suất thủy sản và dinh dưỡng, rửa đồng ruộng)
- Ô nhiễm, chất lượng nước, và khả năng tự làm sạch của dòng sông.

c) Ảnh hưởng của sự giảm thủy sản tự nhiên đối với:

- Dinh dưỡng, thu nhập, việc làm của người dân.
- Thủy sản nuôi (dùng thủy sản tự nhiên làm thức ăn) và ảnh hưởng dây chuyền lên các ngành khác (chế biến, vận chuyển, thương mại, xuất khẩu).
- Đa dạng sinh học (các loài chim ăn cá trong các khu bảo tồn, vườn quốc gia).

d) Vấn đề an toàn đập:

- Tác động trong trường hợp vỡ đập hàng loạt.
- Tác động trong trường hợp đập Sambor ở Campuchia bị vỡ.

đ) Ảnh hưởng tổng hợp về kinh tế-xã hội:

- Thu nhập của người dân và chiến lược xóa đói giảm nghèo, đặc biệt là chiến lược Tam Nông của Đảng và Chính phủ.

- Ảnh hưởng đến khả năng thích nghi với biến đổi khí hậu của ĐBSCL.

- Vấn đề di cư tự phát do giảm thu nhập và gánh nặng lên các thành phố tiếp nhận người di cư.

- Thay đổi tập quán, văn hóa, lối sống của vùng sông nước ĐBSCL.

3. Kết quả điều tra phỏng vấn sơ bộ các hộ ở 3 tỉnh An Giang, Cần Thơ, Sóc Trăng cho thấy phần lớn người dân chưa biết về các dự án đang được đề xuất trên dòng chính Mê Công. Nhưng từ kinh nghiệm cuộc sống gắn bó sống còn với dòng sông Mê Công, tất cả các hộ dân được điều tra phỏng vấn đều cảm thấy sự

suy giảm lượng phù sa và cá từ sông Mê Công sẽ ảnh hưởng nghiêm trọng đến sinh kế và cuộc sống hàng ngày của gia đình họ và đều phản đối việc xây dựng thủy điện trên thượng nguồn.

4. Một báo cáo nghiên cứu của Trung tâm Nghiên cứu phát triển nông thôn thuộc Đại học An Giang trình bày tại hội thảo cũng khẳng định tầm quan trọng của phù sa và thủy sản tự nhiên đối với đời sống người dân và sản xuất nông nghiệp.

Từ kết quả của hội thảo, Ban Chỉ đạo Tây Nam Bộ kiến nghị:

1. Chính phủ nên đầu tư tiến hành một nghiên cứu để làm rõ các vấn đề cụ thể nêu trên đối với ĐBSCL.
2. Cần tiếp tục tăng cường phổ biến thông tin rộng rãi để người dân và các cơ quan địa phương nắm được những tác động có thể có do các dự án thủy điện dòng chính sông Mê Công gây ra trong tương lai, nhằm có bước chuẩn bị tốt và chủ động.
3. Trong quá trình tham vấn về các dự án thủy điện dòng chính Mê Công nên có tiếng nói từ chính 20 triệu người dân ĐBSCL, những người sẽ trực tiếp chịu tác động nặng nề nhất, đặc biệt là người nghèo, coi đây là một công cụ hữu hiệu để đàm phán.
4. Ủy Ban Sông Mê Công quốc gia Việt Nam cần phản ánh tiếng nói và nguyện vọng của nhân dân ĐBSCL của nước ta trong các cuộc họp của Ủy ban liên hợp và các cuộc họp đàm phán cấp cao về sử dụng bền vững tài nguyên nước và phát triển lưu vực sông Mê Công./.

K/T TRƯỞNG BAN
PHÓ TRƯỞNG BAN

Nơi nhận:

- Như trên;
- Các phó trưởng ban;
- Trung tâm NCR&ĐNN;
- Lưu VT.

Bùi Ngọc Sương